Z08B9BA13B3

GEMEENTE ZEVENAAR

Raadsvoorstel

onderwerp	Raadsbesluit financieel gezonde toekomst
zaaknummer	Z/24/475395
documentnummer	INT/24/1230107
portefeuillehouder	Arthur Boone
portefeuille	Financiën

1. Samenvatting

De komende jaren heeft de gemeente Zevenaar tekorten in zijn begroting. De tekorten zijn de zogenaamde ravijnjaren, die ontstaan omdat gemeenten minder geld van het Rijk krijgen voor de taken die zij uitvoeren.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand tot de begroting	**-3.145**	**-2.392**	**-6.365**	**-6.658**	**-6.205**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-136	-974	461	-290
2. Actualisatie bestaand beleid	0	1.625	874	753	466
Totaal mutaties begroting	**0**	**1.489**	**-99**	**1.213**	**176**
Saldo meerjarenbegroting 2025-2028	**-3.145**	**-902**	**-6.464**	**-5.445**	**-6.029**
Eliminatie incidentele baten en lasten		1.480	-292	69	0
Structureel begrotingssaldo		**578**	**-6.756**	**-5.376**	**-6.029**

Bij de gemeente Zevenaar bedraagt het tekort in 2026 ongeveer 6,8 miljoen en in 2028 ongeveer € 6 miljoen. De gemeente moet bepalen hoe zij deze tekorten kan oplossen. Het college doorloopt dit traject samen met de raad. Op 2 oktober 2024 is in een beeldvormende bijeenkomst verkend welke uitgangspunten en richtingen kunnen worden gebruikt om voorstellen te maken die bij de kadernota 2026 – 2029 ter besluitvorming worden voorgelegd. Deze uitgangspunten en richtingen zijn 'vertaald' naar kaders die in dit raadsvoorstel ter besluitvorming voorliggen.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. als uitgangspunt te hanteren dat de begroting sluitend moet zijn in het begrotingsjaar 2029;
2. het college de opdracht te geven om voor een bedrag van ongeveer € 6 miljoen aan besparingen in 2029 voor te bereiden, waarbij een hoger bedrag aan keuzemogelijkheden en scenario's beschikbaar zijn bij de besluitvorming over de kadernota 2026 – 2029.
3. de eerste bezuinigingen in 2026 te effectueren en per begrotingsjaar een evenredig deel van de opgave te realiseren;
4. besparingen hoofdzakelijk te zoeken in programma 6 "Sociaal domein" en andere programma's ook op mogelijkheden te onderzoeken;
5. de programma's met een hoge mate van eigen beleidsvrijheid, zo veel mogelijk te ontzien;
6. lastenverhogingen voor inwoners en bedrijven in evenredigheid te onderzoeken als bron voor dekking van het begrotingstekort of toekomstige investeringen;
7. ter voorbereiding op de besluitvorming bij de kadernota 2026 – 2029 in juni 2025 de raad te laten bepalen hoe zij in positie wil worden gebracht om het participatietraject vorm te geven.
8. aandacht te schenken aan partijen die voor de gemeente Zevenaar van belang zijn voor het realiseren van beleidsdoelen, zoals verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen. Deze partijen te betrekken in het realiseren van de opgave waar wij als gemeente voor staan.

3. Waarom naar de raad

De raad heeft het budgetrecht (artikel 189, tweede lid Gemeentewet) en bepaalt binnen welke kaders het college uitvoering moet geven aan zijn taak.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Het doel van dit voorstel is om een structureel sluitende meerjarenbegroting vast te kunnen stellen die voldoet aan de vereisten van het financieel toezicht en met name een gezonde financiële toekomst van de gemeente Zevenaar waarborgt, ook voor komende generaties.

5. Argumenten en alternatieven

5.1 Argumenten

5.1.1 Om te zorgen dat de gevolgen van de maatregelen worden verspreid in de tijd.

Voor het financieel toezicht moeten gemeenten in het eerste begrotingsjaar (2026) of het laatste begrotingsjaar (2029) een sluitende begroting hebben. Gezien de omvang van de opgave en de mogelijke aanpassingen in beleid en uitvoering, is het verstandig om het laatste begrotingsjaar 2029 als uitgangspunt te hanteren voor het realiseren van een structureel sluitende begroting. Als het laatste jaar wordt gekozen dan moet dit jaar structureel sluitend blijven.

5.1.2 Daarmee wordt voorzichtig omgegaan met onzekerheden van de compensatie in de algemene uitkering.

Het begrotingstekort bedraagt ongeveer € 7 miljoen in 2026. Als het Rijk de ravijnjaren compenseert of de taken met de middelen in balans brengt dan zou het begrotingssaldo nihil zijn. Maar gezien de ervaringen de afgelopen jaren en de laatste ontwikkelingen bij het Rijk, wordt er voorzichtigheidshalve vanuit gegaan dat de gemeente hier niet vanuit kan gaan. Gezien de

omvang van de opgave moet er in 2029 een bedrag van ongeveer € 6 miljoen worden bezuinigd. Hierbij moet ruimte zijn in de keuzemogelijkheden die worden voorgelegd aan de raad.

5.1.3 *Het is niet realistisch om dit volledige bedrag ineens in 2029 te effectueren.*
In de begrotingsjaren vanaf 2026 zal jaarlijks ongeveer een evenredig deel van de opgave als bezuiniging moeten worden gerealiseerd. Afhankelijk van de maatregel en de tijd om deze te effectueren zal dit afwijken van het evenredige jaarlijkse deel.

5.1.4 *De analyses wijzen uit dat de gemeente daar meer uitgeeft.*
In de analyse van BMC en de aanvullende analyse van de concerncontroller is geconstateerd dat de uitgaven in het sociaal domein, op alle onderdelen (wetten) de uitgaven per inwoner hoger zijn. Op basis daarvan is het logisch om de opgave hoofdzakelijk in het sociaal domein neer te leggen. Maar gezien de omvang van de opgave en de behoefte aan keuze mogelijkheden en scenario's sluiten wij andere programma's niet uit.

5.1.5 *Op de programma's met de grootste beleidsvrijheid wordt in vergelijking het minste uitgegeven.*
Op basis van de analyses en in lijn met het advies van de VNG worden de programma's met de grootste beleidsvrijheid indien of voor zover mogelijk niet als maatregel voorgesteld bij de kadernota 2026 – 2029. De programma's met de grootste beleidsvrijheid zijn het programma 3: economie en programma 5: sport, cultuur en recreatie en daar worden door de raad de meeste initiatieven voor de eigen inwoners en verenigingen uitgevoerd.

5.1.6 *Naast bezuinigen is het ook mogelijk om inkomsten te verhogen.*
Naast het bezuinigen en minder uitgaven op programma's is het ook mogelijk om opbrengsten te verhogen. Afhankelijk van de maatregel leidt dit tot lastenverzwaringen bij inwoners of bedrijven. Voorgesteld wordt om de "pijn" naar evenredigheid te verdelen over de verschillende partijen, waarbij de omvang relatief beperkt moet zijn. Middels scenario's kan ook worden gezocht naar afwegingen tussen gewenste nieuwe investeringen die worden gedekt met een aanvullende verhoging van de inkomsten.

5.1.7 *Er kunnen dilemma's ontstaan als gevolg van verschillende keuzes.*
De omvang van de opgave is dusdanig groot dat de kans aanwezig is dat de wens ontstaat om inwoners te betrekken bij verschillende keuzes. In het sociaal domein is dit al grotendeels georganiseerd in de participatieraad, maar voor andere onderdelen is dit minder goed georganiseerd. Om te voorkomen dat bepaalde groepen tijdens de besluitvorming van de kadernota worden verrast, kan de raad in samenwerking met de griffie de participatie met de inwoners vormgeven. Dit kan ondersteund en gefaciliteerd worden door de ambtelijke organisatie.

5.1.8 *Deze partijen werken samen met de gemeente Zevenaar aan het realiseren van opgaven.*
De gemeente Zevenaar maakt bij het realiseren van meerdere beleidsopgaven gebruik van verbonden partijen of andere grote partijen. Samen met deze partijen verzorgt de gemeente zijn dienstverlening. Wij adviseren deze partijen, ongeacht het programma waarin zij een bijdrage leveren te betrekken bij het realiseren van de opgave die de gemeente heeft.

5.2 Alternatieven

5.2.1 Het eerste jaar (2026) kan ook als uitgangspunt worden gekozen.
In het kader van het financieel toezicht kan ook gekozen worden om het eerste jaar structureel sluitend te maken. Hiervoor moet het verwachte begrotingstekort van ongeveer € 7 miljoen in 2026 ineens worden gerealiseerd.

5.2.2 Er kan geanticipeerd worden op een ander tekort.
Voorgesteld wordt om het bekende begrotingstekort als uitgangspunt te hanteren voor het uitwerken van maatregelen. De raad heeft de mogelijkheid om ofwel positief, dan wel voorzichtig om te gaan met de verwachting. De raad kan als zij verwacht dat er nog compensatie wordt ontvangen van het Rijk de opgave lager vaststellen. Gezien de onzekerheid en de investeringen die in andere programma's nog moeten worden gedaan kan de raad de opgave ook hoger vaststellen.

5.2.3 Er kan ook gekozen worden voor het uitstellen van maatregelen.
Het voorstel is om in de verschillende begrotingsjaren bezuinigingen door te voeren. Er kan ook worden gekozen om de bezuinigingsopgave in zijn geheel in 2029 te beleggen. In de tussenliggende jaren wordt het begrotingstekort afgedekt met de algemene reserve en in 2029 wordt het dan bestaande tekort ineens met maatregelen gedicht.

5.2.4 De opgave op een andere wijze verdelen.
In de analyse van BMC en de aanvullende analyse van de concerncontroller zijn verschillende methoden beschreven hoe besparingen kunnen worden toebedeeld aan programma's. Voorbeelden zijn naar rato van de beleidsvrijheid of een opgave op basis van bijvoorbeeld de uitgaven van een programma.

5.2.5 Programma's met eigen beleidsvrijheid kunnen in zijn geheel worden betrokken bij de opgave.
De gemeente heeft twee programma's waarin zij zelf haar beleid kan bepalen. In deze programma's wordt op basis van de analyses minder uitgegeven per inwoner dan de andere gemeenten in de vergelijking. De raad kan er voor kiezen om deze in zijn geheel onderdeel uit te laten maken van de zoekrichtingen voor bezuinigingen.

5.2.6 Lastenverzwaringen voor inwoners en/of bedrijven uitzonderen van zoekrichtingen.
Ten aanzien van inkomsten van de gemeente kan de raad besluiten om bepaalde groepen uit te zonderen van maatregelen of om geheel af te zien van inkomstenverhogende maatregelen.

5.2.7 De besluitvorming als aangelegenheid van de raad te zien.
Er kan een situatie ontstaan waarbij participatie een middel is om in te zetten. De raad kan de inwoners hierbij betrekken of kiezen om als vertegenwoordiging zonder aanvullende raadpleging van de inwoners de besluiten te nemen.

5.2.8 Niet in de compensatiemethodiek onder te brengen.
De gemeente heeft verschillende verbonden en andere grote partijen die ondersteunen bij het realiseren van opgaven van de gemeente. De eigenheid van deze verbonden of andere partijen kan worden gerespecteerd en deze kunnen worden uitgesloten van specifiek onderzoek als deze onder een programma vallen die niet nader wordt onderzocht.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Op basis van dit raadsbesluit wordt het traject om te komen tot maatregelen in gang gezet. In de periode tot aan de kadernota 2026 – 2029 worden door de organisatie potentiële maatregelen en effecten in kaart gebracht. Bij de kadernota worden de maatregelen ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Gezien de omvang, complexiteit en mogelijke impact voor de inwoners en bedrijven wordt de raad betrokken in het proces. De raad heeft de mogelijkheid om participatie te organiseren begin 2025. Daarvoor zijn in het vergaderschema beeldvormende bijeenkomsten opgenomen.

Als de raad bepaald heeft welke maatregelen zij wil inzetten dan worden deze opgenomen in de planning en control documenten. De raad kan op basis daarvan monitoren en bijstellen.

7. Klimaat en duurzaamheid

Niet van toepassing.

8. Communicatie

Er wordt een communicatieplan opgesteld waarin beschreven staat welke middelen er worden ingezet (online/ offline) om inwoners te informeren en te betrekken.

9. Kosten, baten en dekking

Er wordt een procesregisseur ingehuurd die verantwoordelijk wordt voor het begeleiden van dit proces. De kosten van deze procesregisseur passen in 2024 in het resterende budget dat beschikbaar is gesteld voor het onderzoek naar de financieel gezonde toekomst. De dekking van de kosten in 2025 wordt gezocht in formatieve budgetruimte.

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Raadsbesluit financieel gezonde toekomst
zaaknummer	Z/24/475395
documentnummer	INT/24/1230107

De raad van de gemeente Zevenaar;

overwegende dat ;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet.

besluit:

1. als uitgangspunt te hanteren dat de begroting sluitend moet zijn in het begrotingsjaar 2029;
2. het college de opdracht te geven om voor een bedrag van ongeveer € 6 miljoen aan besparingen in 2029 voor te bereiden, waarbij een hoger bedrag aan keuzemogelijkheden en scenario's beschikbaar zijn bij de besluitvorming over de kadernota 2026 – 2029.
3. de eerste bezuinigingen in 2026 te effectueren en per begrotingsjaar een evenredig deel van de opgave te realiseren;
4. besparingen hoofdzakelijk te zoeken in programma 6 "Sociaal domein" en andere programma's ook op mogelijkheden te onderzoeken;
5. de programma's met een hoge mate van eigen beleidsvrijheid, zo veel mogelijk te ontzien;
6. lastenverhogingen voor inwoners en bedrijven in evenredigheid te onderzoeken als bron voor dekking van het begrotingstekort of toekomstige investeringen;
7. ter voorbereiding op de besluitvorming bij de kadernota 2026 – 2029 in juni 2025 de raad te laten bepalen hoe zij in positie wil worden gebracht om het participatietraject vorm te geven.
8. aandacht te schenken aan partijen die voor de gemeente Zevenaar van belang zijn voor het realiseren van beleidsdoelen, zoals verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen. Waarbij onder andere onderzocht wordt of de bekostigingssystematiek van de algemene uitkering ook kan worden doorgelegd naar deze partijen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 6 november 2024

De griffier	De burgemeester
Drs. C.M. Steenbergen	drs. L.J.E.M. van Riswijk